

ІННОВАЦІЙНИЙ ПАРАДОКС ТА ПРОДУКТИВНА СПРОМОЖНІСТЬ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНУ

Луцків О.М., кандидат економічних наук,
старший науковий співробітник,
ДУ «Інститут регіональних досліджень
імені М.І. Долишнього НАН України», м. Львів, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8919-6761>

Незважаючи на важливу роль інновацій у підвищенні продуктивної спроможності економіки регіону існує багато парадоксальних особливостей. Підтвердження того є так званий «парадокс інновацій» і продуктивності суть якого полягає в тому, що економічний розвиток регіонів не завжди визначається і залежить від активізації інноваційних процесів та впровадження технологічних розробок. Безумовно, що інновації сприяють зростанню продуктивності, однак зростання продуктивності не завжди спостерігається в тих самих галузях де активно впроваджуються нововведення. Взаємозв'язки між інноваціями та продуктивністю не обов'язково є прямими або лінійними, в деяких випадках вони можуть бути навіть негативними, в залежності від різноманітних обмежень, пов'язаних з інноваціями. Окрім того, на продуктивність також впливає і багато різних регіональних особливостей, наприклад ресурсних можливостей територій.

Парадокс продуктивності привернув до себе багато уваги, бо, на даний час технологія не може вже збільшувати продуктивність тією мірою, як це було до початку 1970-х років. Парадокс продуктивності 1970-1980-х років був визначений як уявна «розбіжність між показниками інвестицій в інформаційні технології та показниками виробництва на національному і регіональному рівні» [1]. Ряд вчених стверджують, що технологія в своїй здатності збільшувати економічне зростання підпорядковується закону спадаючої віддачі. [2].

На думку зарубіжних вчених парадокс продуктивності може виникати з різних причин [3, 4]:

По-перше, промислові підприємства можуть використовувати ІКТ для цілей, які не спрямовані безпосередньо на зростання продуктивності.

По-друге, нові ІКТ не завжди передбачають значні зміни в техніці, обладнанні, програмному забезпеченні та виробничому процесі. Тобто не завжди нові ІКТ є інноваційними та передбачають новий або значно вдосконалений спосіб виробництва а тому не впливають на продуктивність.

По-третє, непрямий вплив використання ІКТ на продуктивність залежить від типу інновації.

По-четверте, інноваційно активні підприємства можуть не застосовувати ІКТ для розробки нового продукту через матеріальні (наприклад, відсутність фінансових ресурсів) і нематеріальні (наприклад, відсутність компетенцій) бар'єри.

Парадокс інновацій та продуктивності спостерігається і в країнах ОЕСР: нарощення нових технологічних інновацій (наприклад, штучного інтелекту, оцифрування, робототехніки тощо) та зниження рівня їх продуктивності на сучасному етапі їх економічного розвитку. Свідченням того є те, що, незважаючи на те, що в країнах ОЕСР починаючи з 2010 року економічна діяльність була більш інноваційно активною, ніж в попередні роки, однак зростання продуктивності або сповільнилося, або значно знизилось [4].

Шведський парадокс полягає в тому, що значні інвестиції в інноваційну діяльність генерують незначну економічну віддачу з точки зору нових продуктів, конкурентоспроможності, економічного зростання та зайнятості. Парадокс інновацій полягає в концентрації інноваційних можливостей шведської економіки в невеликій групі шведських багатонаціональних підприємств. Незважаючи на те, що більшість науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт здійснюють безпосередньо в середині країни, шведські БНП виробляють нові продукти також і в інших частинах світу, наприклад, через глобальні ланцюжки створення вартості та виробничі мережі. Таким чином, інновації, створені у Швеції, окупуються в інших країнах з точки зору підвищення продуктивності та робочих місць саме в них [5].

Досліджуючи зв'язок між інноваціями та регіонального продуктивністю виділяють також і австрійський інноваційний парадокс. Суть якого полягає у відносно високих обсягах перетворення інноваційних ресурсів на інноваційні розробки та низькій продуктивності економіки Австралії. Визначають ряд причинно-наслідкових механізмів, які призводять до інноваційного парадоксу в країні [3].

Парадокс інновацій обґрунтовано також і шляхом обґрунтування гіпотези неефективних інноваційних систем. Ця гіпотеза стверджує, що низка структурних проблем у регіональних інноваційних системах, а не лише в університетах, науково-дослідних інститутах і компаніях, перешкоджає здатності фірм і регіонів отримати значний приріст продуктивності від інновацій або впоратися з руйнівною дією останніх [3].

Проведені дослідження інноваційного парадоксу свідчать також і про те, що глобальне уповільнення продуктивності може бути наслідком і структурних проблем і недоліків регіональних інноваційних систем, які обмежують здатність промислових підприємств отримувати вигоду від перспективних технологій, таких як, наприклад, штучний інтелект і цифровізація. Оскільки інноваційні можливості інноваційних систем часто зосереджені лише в кількох регіонах тому не мають значного впливу на підвищення продуктивності економіки всієї держави.

Література:

1. Turban E., Leidner D., Mclean E., Wetherbe J. Information technology for management: transforming organizations in the digital economy. Hardcover. New York: Wiley. 2008. 720 p.

2. Hans-Olof H., Glantz J., Nilsson M. ICT use, broadband and productivity. URL: https://mdgs.un.org/unsd/economic_stat/ICT-Korea/Documents/hagen_sweden.pdf (date of application: 25.02.2024).

3. Fragkandreas T. Innovation-productivity paradox: implications for regional policy. URL: <https://www.oecd.org/regional/W1-S2-Thanos-Fragkandreas.pdf> (date of application: 25.02.2024).

4. Ortega-Argils R. The innovation productivity paradox. URL: <https://www.oecd.org/regional/W1-S1-Raquel-Ortega-Argiles-Philip-McCann.pdf> (date of application: 25.02.2024).

5. Edquist C., Mckelvey M. High R&D Intensity without high tech products: a Swedish paradox? https://www.researchgate.net/publication/275968314_High_RD_Intensity_Without_High_Tech_Products_A_Swedish_Paradox (date of application: 25.02.2024).

РОЛЬ ІННОВАЦІЙНОГО МАРКЕТИНГУ В УПРАВЛІННІ ТА РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Масюк Н.О., викладач вищої категорії,
Дніпровський політехнічний фаховий коледж, м. Дніпро, Україна
Заліпуха А.Г., здобувач першого (бакалаврського) рівня ВО,
ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний
університет», м. Дніпро, Україна

Глобалізація, яка стала однією з визначальних характеристик світової економіки, поставила перед урядом країни проблему пошуку нових форм і методів адаптації національної економіки до вимог